

ТЕНДЕНЦИЈА НА ПАЃАЊЕ НА КАМАТИТЕ НА КРЕДИТИТЕ

Притиснати од драстичното поевтинување на државните записи на НБРМ, кои досега им носеа сигурен и брз профит, банките се одлучија да ги намалат каматните стапки на станбените и на потрошувачките кредити. Македонските експерти посочуваат дека намалувањето мора да продолжи додека не се постигне ниво од 6 до 8 проценти висина на каматните стапки на потрошувачките кредити, она што веќе долго време е реална стапка на камата во поширокиот регион.

Каматите на благајничките записи паднаа на 6,9 отсто, што е најниска стапка во последните две години, а според банкарите, граѓаните нема да почувствуваат само симболичен процентуален пад на каматните стапки, ту-

РЕАКЦИИ

Граѓаните се израдуваа од најавите за намалување на каматните стапки на кредитите, но сепак некои се незадоволни од практичниот пад.

Една читателка на "Македонско сонце" реагираше во нашата Редакција, видно разочарана од, како што кажа, невината за намалувањето на каматите. Имено, таа има земено станбен кредит од Стопанска банка во висина од 25.000 евра за период од десет години. Но, наместо најавеното намалување од Банката добила известување дека каматната стапка од 8,7 отсто ѝ се зголемила на 9,5 отсто. Побаравме одговор лично од првиот директор на Стопанска банка АД - Скопје, господинот Глигор Бишев, кој за ова изјави:

"Во врска со конкретниот кредит на вашиот читател, се работи за девизен станбен кредит. Во информативните

Пишува:
Рената МАТЕСКА

ку тој ќе биде реален. Пред намалувањето каматната стапка, конкретно за потрошувачките кредити се движеше од 13 до 21 процент, а по први февруари од 9 до 14 проценти. Што се однесува до каматите на станбените кредити, тие се движеа од 9 до 16 проценти, а кај некои банки и до 8 проценти.

Од февруари помпезно беше најавено поевтинување на станбените и најатрактивните и најмногу користени - граѓански кредити. Трите водечки банки во државава: Тутунска, Стопанска и Комерцијална, се пофалија дека ги намалуваат каматните стапки. Тутунска банка ги намали каматните стапки на потрошувачките кредити за 4 отсто, а Комерцијална банка за 0,5 отсто.

Каматите на кредитите почнаа да паѓаат, но поголемите падови допрва треба да се случат, најмногу поради најавената конкуренција во банкарскиот бизнис, но и поради намалувањето на каматите на благајничките записи во НБРМ.

Економистите укажуваат дека и покрај падот на каматните стапки, Република Македонија и натаму има високи камати, особено за финансирање на бизнис зделките, што претставува сопка за економски раст и развој. Во секој случај, сè е условено од монетарната политика на државата. Исто така, тешко се откажуваме од лошата навика - повеќе да трошиме отколку што заработуваме!

ЖИВОТОТ НА РАТ ЗАВИСИ ОД МОН

ГЛИГОР БИШЕВ, ПРВ ДИРЕКТОР НА СТОПАНСКА БАНКА АД - СКОПЈЕ

НАМАЛУВАЊЕТО Е УСЛОВЕНО ОД ПОВЕЌЕ ФАКТОРИ

☀ Водечките банки, меѓу кои е и Вашата Банка, ги намалија каматните стапки. Какви се досегашните реакции на Вашите клиенти?

БИШЕВ: Првичните реакции на клиентите се поволни. Но, за подлабоки анализи на ефектите од ова намалување на каматните стапки на кредитите потребна е временска дистанца од неколку месеци. Меѓутоа, каматните стапки ги имаат карактеристиките на секоја друга цена, значи тие можат да се зголемуваат и да се намалуваат. Од тој аспект, не треба да се очекува перманентно движење на цените само во еден правец.

☀ Наша читателка, а Ваша клиентка, реагира дека за станбениот кредит на десет години, кој бил во висина од 25.000 евра, наместо намалување, добила известување од Стопанска банка дека каматната стапка за него ѝ се зголемила од 8,7 на 9,5 отсто...

БИШЕВ: Намалувањето на каматните стапки на кредитите, што се случи неодамна, се однесуваше на денарските кредити, бидејќи дојде до намалување на референтните каматни стапки (тоа се каматните стапки на благајничките записи и трезорските записи). Истовремено, каматните стапки на меѓународните финансиски пазари за Евро и за Долар се зголемија. Во врска со конкретниот кредит на Вашиот читател се работи за девизен станбен кредит. Во информативните материјали за станбените кредити Стопанска банка јасно потенцираше дека каматната стапка од 8,7% е фиксна и се однесува само за првата година од кредитот. По истекот на првата година каматната стапка станува променлива, која е врзана со движењето на каматните стапки на меѓународните финансиски пазари. Во моментот, променливата каматна стапка по истекот на првата година изнесува 9,5%.

☀ Намалувањето е добредојдено, но сепак сè уште имаме највисоки каматни стапки во регионот. Коментар и споредба...

БИШЕВ: Каматните стапки во секоја земја зависат од монетарната политика, која се спроведува во земјата, како и од вкупните економски движења, нивото на домашното штедење и ефикасноста на банкарската индустрија. На пример, во Бугарија каматните стапки на станбените кредити изнесуваат околу 9%, а во Србија околу 8%.

☀ Дали и натаму ќе се задржи тенденцијата на намалување на каматните стапки?

БИШЕВ: Дали ќе продолжи оваа тенденција на намалување на каматните стапки најмногу зависи од монетарната политика. Доколку продолжи релаксирањето на монетарната политика и намалувањето на безризичните каматни стапки на благајничките и на трезорските записи, секако тоа ќе создаде услови за натамошно намалување на каматните стапки на комерцијалните банки. Но, нашите анализи покажуваат дека засега нема услови за натамошно намалување на каматните стапки на благајничките и на трезорските записи.

И СО КАМАТИ НИ ЕТАРНАТА ПОЛИТИКА

ГОДИНАВА КАМАТНИТЕ СТАПКИ ПАЃААТ, А И НАТАМУ ЌЕ ПАЃААТ!

"Доколку Република Македонија сака да оствари поволна стапка на стопански растеж, што е неминовно и задолжително за една земја на патот кон ЕУ, таа ќе мора да ја промени досегашната политика на пасивна и активна каматна стапка. Имено, во овој момент пасивните каматни стапки кај комерцијалните банки се многу ниски така што не постои реален економски интерес кај граѓаните за зголемување на штедењето, односно за зголемување на износот на депозити во комерцијалните банки. Истовремено, и Народна банка на Македонија ќе треба да размисли во врска со формата и одржувањето на есконтната стапка во

смысла на нејзино постепено намалување. Во тој правец комерцијалните банки ќе имаат повисок прилив на средства. Врз основа на тоа банките ќе почнат да даваат кредити со пониски активни каматни стапки, кои овој момент, исто така, се релативно високи и кои од 12 до 14 отсто ќе се намалуваат на 6-8 отсто. Тоа е во состав на прибирањето парични средства и нивното враќање назад во стопанството во вид кредити. Во структурата на активната каматна стапка релативно високо место зазема ризикот при давањето кредити заради ненавременото враќање. Забрзаниот стопански развој, зголеменото штедење на финансиски средства и системска трансформација на правниот систем, особено во судството во врска со благовременото решавање на тужбите од страна на Банката за присилна наплата на нивните побарувања, ќе влијае многу позитивно во смисла на менување на досегашниот кредитен систем на Република Македонија. Според мое мислење, секој друг пристап е само политички или партиски став и нема никаква економска основа. За време на саемската манифестација Финекспо, кон крајот на 2005 година, дадов изјава со која кажав дека каматните стапки ќе паѓаат. Оваа година каматните стапки паѓаат, а и натаму ќе паѓаат", вели експертот за финансии Тихомир Јовановски.

материјали за станбените кредити Стопанска банка јасно потенцираше дека каматната стапка од 8,7 отсто е фиксна и се однесува само за првата година од кредитот. По истекот на првата година каматната стапка станува променлива, која е врзана со движењето на каматните стапки на меѓународните финансиски пазари. Во моментот, променливата

каматна стапка по истекот на првата година изнесува 9,5 отсто".

Некои граѓани направија пресметка дека им е поисплатливо да земат нов кредит со пониска каматна стапка и потоа да го ликвидираат стариот. Но, какви и да се пресметките, сепак банките се тие кои секогаш имаат најголем "кар".

Како и да е, лошо е што кај

ТРЕНДОТ - РЕЗУЛТАТ НА ПАЗАРНИТЕ ВЛИЈАНИЈА

Тутунска банка ги намали каматните стапки на кредитите за населението. Новите каматни стапки се движат од 8,5 до 13,9 проценти годишно. Паралелно со намалувањето на каматните стапки, Тутунска банка ја прошири кредитната понуда со нови потрошувачки кредити. Со тоа им овозможи на граѓаните да користат кредити по поволни услови.

Намалувањето на каматните стапки е резултат на пазарните влијанија. Целта на Банката е да креира понуда која ќе ги задоволи потребите на населението. Причините за корекции се сигналите од НБРМ, проследени со падот на цената на благajничките записи и интенциите на Банката да го зголеми пазарното учество во вкупните пласмани кај населението.

Намалени се каматните стапки кај: потрошувачки па-

рични кредити со рок на отплата до 24 месеци од 16,8% на 12,9%; потрошувачки парични кредити со рок на отплата до 36 месеци од 17,9% на 13,9%; потрошувачки наменски кредити со рок на отплата до 24 месеци од 15,0% на 12,0%; хипотекарни ненаменски кредити со рок на отплата до 7 години и каматна стапка од 10,0% и 12,0%, на 9,0% и 11,0% соодветно, и кредити за набавка на автомобили со рок на отплата до 5 години и каматна стапка од 13,5% и 14,0% на 11,5% и 12,0% соодветно.

Воведени се: нов потрошувачки наменски кредит со рок на отплата до 36 месеци и каматна стапка 12%; light потрошувачки кредит со рок на отплата до 24 месеци, без жиранти, и нов автомобилски хипотекарен кредит со рок на отплата до 6 години и каматна стапка 8,5%, без жиранти.

нас, кредитите, кредитните картички и чековите претставуваат начин како да опстанеме на покус или на подолг временски период, бидејќи имаме низок животен стандард и грда навика - повеќе трошиме отколку што заработуваме!

ПРЕЖИВУВАЊЕ

Во македонската реалност, поради тешката економска состојба, имаме многу "шампиони", корисници на кредити и на кредитни картички како начин на преживување. Маката ги тера луѓето да се снаоѓаат како што знаат и умеат.

"Имам четири кредитни картички од различни банки. Освен нив, исплатувам и два потрошувачки кредита, од кои едниот е на три години, а другиот на пет. Потрошувачките картички многу ми се наоѓаат, така што од едната вадам за да ставам на другата, во зависност од салдото на ограничување на сметката. Најчесто рокот на исплата е 30 дена. Некои картички се со минимален износ, а некои се со висока

МОЖНИ ПРОМЕНИ И ДО КРАЈОТ НА ГОДИНАТА, ВЕЛАТ ОД КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Свесни сме дека веќе извесен период се потенцира фактот дека комерцијалните банки во Република Македонија имаат највисоки каматни стапки во регионот. Меѓутоа, врз основа на компаративна анализа со комерцијалните банки од регионот, може да се констатира дека каматните стапки во Република Македонија се речиси на исто ниво со каматните стапки во Србија, Босна и Херцеговина итн. Ова не значи оти сметаме дека каматните стапки се на задоволително ниво, но неопходно е да се потенцира дека постојат бројни ограничувачки фактори кои го оневозможуваат брзото намалување на каматните стапки. Најважно е дека е присутен тренд на намалување на каматните стапки, кој може и да продолжи доколку постои подобрување на општиот амбиент на работа (подобрување на финансиската дисциплина, забрзување на судските постапки, заштита на доверителите кај преземиот имот итн.).

Комерцијална банка АД Скопје ќе продолжи да го следи трендот на намалување на каматните стапки, конкуренцијата и потребите на коминентите и при тоа не ја исклучува можноста за натамошно намалување на каматните стапки и до крајот на годината. Самата можност за натамошно намалување ќе зависи од веќе спомнатите фактори кои во голема мера влијаат на нивото на каматните стапки.

камата. Со оглед дека постојано сум во минус не сум во можност да земам чекови. Не сум задоволна од досегашната висина на каматните стапки, но сепак е подобро од досега", вели нашата соговорничка.

Една разочарана корисничка на кредит од банка констатира:

"Ова што го прават банките во државата е катастрофа. Со кредитите кои ги даваат само го залажуваат народот. Со исплата на каматата излегува како да сме зеле уште еден кредит".

Има и такви граѓани кои сè уште немаат доверба во банките:

"Немам доверба во банките и поради тоа не се осмелувам да земам кредит".

Но, некои се во исчекување на поголемо намалување на каматните стапки на потрошувачките кредити:

"Сакам да земам кредит, но сè уште не сум одлучил од која банка. Освен тоа, ќе почекам каматните стапки уште да се намалат".

Доколку ги слушаме експертите, тогаш каматните стапки и натаму би требало да паѓаат!

КОМПАРАТИВНА АНАЛИЗА НА УСЛОВИТЕ ЗА КРЕДИТИ НА НАСЕЛЕНИЕ ВО ГОЛЕМИТЕ БАНКИ ВО МАКЕДОНИЈА			
ТУТУНСКА БАНКА			
КРЕДИТИ НА НАСЕЛЕНИЕ			
Вид на кредит	Каматна стапка	Рок на отплата	Максимален износ
Потрошувачки кредит			
* до 24 месеци	12,00%-12,50%	до 24 месеци	неограничен, според кредитоспособноста на корисникот
* до 36 месеци	12,00%-13,50%	до 36 месеци	неограничен, според кредитоспособноста на корисникот
* light потрошувачка без жиро	15,50%	до 24 месеци	неограничен, според кредитоспособноста на корисникот
* Кредит за обновување	11,00%	до 5 год.	до 12.000,00 еур
Жилотски кредит			
* ненаменски со жиро	9,50%-11,00%	до 7 год.	до 20.000,00 еур
Кредит за автомобил			
NOB автомобилски жилотски кредит	8,50%	до 5 год.	до 20.000,00 еур
* со залог на возилото	11,5%-12,00%	до 5 год.	до 10000 еур, според кредитоспособноста на корисникот
КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА			
КРЕДИТИ НА НАСЕЛЕНИЕ			
Вид на кредит	Каматна стапка	Рок на отплата	Максимален износ
Потрошувачки ненаменски			
* ненаменски до 150.000,00 ден	13,00% - 14,50%	до 36 месеци	до 150.000,00 ден, со услов 1мес.дата+10 од плата
Потрошувачки наменски			
* Кредити за обновување	10,00%	од 6 до 30 месеци	до 3.500,00 еур
* Туристички кредит	12,00%	до 12 месеци	до 100.000,00 ден.
Жилотски кредит			
* со жилотка	10%/14,5%	до 120 месеци	до 20.000,00 еур
* со 30% / 50% депозит + жилотка	7% / 7,5%	до 120 месеци	според кредитоспособноста на корисникот и висината на депозитот
Кредит за автомобил			
* со 30% учество	13%/14,5%	на 48 и 60 месеци	според кредитоспособноста на корисникот извор: www.kb.com.mk - 26.01.2006
СТОПАНСКА БАНКА			
КРЕДИТИ НА НАСЕЛЕНИЕ			
Вид на кредит	Каматна стапка	Рок на отплата	Максимален износ
Потрошувачки ненаменски кредити			
* од 15.000,00 до 61.000,00 ден.	20,75%	од 6-48 месеци	15.000,00 до 61.000,00 ден
* од 1000 до 3999 еур	16,75%/19,75%/22,75%	од 6-48 месеци	од 1.000 до 3.999 еур
* ОК отворен кредит	15,95% до 03/06-19,95%	неограничен	до 180.000,00 ден.
Жилотски кредит			
* денарски кредит	15,90%	од 3-10 год.	од 2000,00 до 20.000,00 еур
* денарски со деп.кlausула	10,50%	од 3-10 год.	од 2000,00 до 20.000,00 еур
Автомобилски кредит со залог на возило			
* денарски кредит	17,00%	од 1-5 год.	од 3000,00 до 30.000,00 еур
* денарски со деп.кlausула-33,56% учество	12,5%/10,8%	од 1-5 год.	од 3000,00 до 30.000,00 еур извор: www.sib.com.mk - 26.01.2006